

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA CURSO: 1º,2º ESO

MATERIA:ORATORIA

1.- CARACTERÍSTICAS DO CENTRO

1. CARACTERÍSTICAS DO CENTRO

Situación e centros adscritos: o noso instituto está ubicado na cidade de Monforte de Lemos, no interior da provincia de Lugo, recibindo alumnado non só do núcleo urbano senón tamén da zona rural, especialmente dos concellos de Sober e Pantón (onde se ubican os dous únicos colexios adscritos ó noso instituto), en moitas ocasións integrados en familias deprimidas economicamente.

Ensinanzas que oferta o centro: Impártese ensinanza regrada nas etapas de ESO, de BAC (Ciencias e Tecnoloxía, Humanidades e CCSS), FPB I e II, ciclos formativos de grao medio da familia profesional de imaxe persoal e administración, ciclos formativos de grao superior da familia profesional de administración e informática.

Características singulares:Centro de Calidade

2. CARACTERÍSTICAS DO ALUMNADO

Lingua materna dominante:A lingua materna dominante é nos núcleos rurais a lingua galega, mentres que no núcleo urbano é a lingua castelá.

Alumnado con NEAE no curso actual: Non hai.

Problemas sociais destacados: (abandono escolar, poboación emigrante, absentismo, violencia e/ou acoso escolar, etc.)

Se ben o número de inmigrantes nos grupos é baixo, nos últimos anos estamos a notar un progresivo aumento de alumnado inmigrante en idade de ensinanza obrigatoria (e incluso en FP Básica e ciclos) que se incorpora as aulas, procedente dos países do Leste de Europa y Centroamérica, normalmente con grandes dificultades de aprendizaxe e por debaixo do nivel que lle correspondería pola súa idade.

Outras características:A maior parte dos servizos cos que conta a localidade están no centro urbano. Este concello ten unha extensión de 202 Km² e 19.817 habitantes.

OBXECTIVOS

A arte de falar en público conseguiu en moitas ocasións transformar sociedades e persoas. A nosa é a época histórica que máis recorre á oratoria, pois é a que dispón de máis oportunidades e medios para conseguir transformacións e melloras.

Nunca coma hoxe houbo tantas situacións e tantos contextos en que calquera persoa poida ou deba actuar como oradora, e nunca coma hoxe as mensaxes persuasivas chegaron con tanta insistencia a unha audiencia masiva.

Pola contra, xamais a oratoria estivo tan pouco presente como disciplina e materia de estudo na vida académica.

Empregar a palabra perante o público é unha habilidade cada vez máis necesaria para: O desenvolvemento persoal, debates, participacións en órganos de goberno, defensas de teses ou de proxectos de fin de carreira, mesas redondas, breves discursos de inauguración, relatorios, discursos comerciais, comunicacións coa clientela e con outros membros da mesma organización ou empresa, presentacións de ideas ante asociacións e institucións, etc

Xa que logo, necesitamos aprender a falar en público para participarmos na mellora colectiva e democrática da realidade, para configurarmos a nosa traxectoria académica e profesional, e para fortalecermos unha imaxe propia positiva ante nós mesmos/as e ante as demais persoas.

A oratoria, a arte de falar, é inseparable da retórica, a arte de persuadir.

A didáctica da oratoria debe partir dunha base ética sólida: o lexítimo dereito a influír debe asentarse na honestidade, na procura ou na construción compartida da verdade e no diálogo democrático.

É por iso que esta materia contribúe a desenvolver destrezas vinculadas coas competencias clave, das que aquí destacaremos tres:

**** A comunicación lingüística, xa que permite unha extraordinaria mellora das destrezas comunicativas, sobre todo das de carácter oral;***

**** As competencias sociais e cívicas, pois a oratoria carece de sentido se non é para participar de xeito eficaz e construtivo na vida social e profesional;***

**** A competencia do sentido da iniciativa e espírito emprendedor, pois a oratoria fomenta a proactividade, o autoconhecimento e a autoestima.***

Os contidos da materia distribúense en catro bloques nos que é doado advertir a clásica división da oratoria en catro partes:

- * **"Inventio"** (procura dos materiais necesarios para a conformación do discurso),
- * **"Dispositio"** (elección e estruturación deses materiais),
- * **"Elocutio"** (textualización do discurso),
- * **"Memoria"** (memorización) e "actio" (posta en escena do discurso).

O primeiro bloque, "O discurso persuasivo", pretende ofrecerlle ao alumnado un primeiro achegamento a mostras representativas de discursos breves ou de fragmentos de discurso de índole persuasiva. Trátase de que o alumnado, ademais de pór en práctica as destrezas fundamentais da comprensión de lectura e de escoita comprensiva, se familiarice con discursos persuasivos variados e que identifique e valore os seus procedementos construtivos e elocutivos. Os exemplos de discursos persuasivos escritos servirán para coñecer os procedementos retóricos e estilísticos, e os exemplos de discursos persuasivos orais permitirán identificar os recursos propios da "actio". Estes exemplos poden constituír modelos para que o alumnado elabore as súas propias creacións.

No segundo bloque, "Elaboración do discurso persuasivo", están presentes a "inventio", a "dispositio" e a "elocutio". Entre os elementos deste bloque teñen unha gran presenza as destrezas de procura e tratamento da información, de comprensión lectora e de expresión escrita.

Un coñecemento adecuado do tema do discurso, conseguido grazas á investigación e á aplicación de técnicas de traballo intelectual, é fundamental para adquirir a autoconfianza que todas as persoas precisan para falar ante un auditorio;

Unha estrutura clara e ordenada do discurso e un manexo axeitado da lingua e das técnicas da retórica son atributos necesarios de calquera discurso oral eficaz.

O tratamento destes contidos é, xa que logo, imprescindible, xa que sobre eles se asentará todo o traballo posterior coa oralidade.

A colaboración e a coordinación con outras materias permitirá que as tarefas de xestión da información, de lectura e de escritura se realicen conxuntamente en actividades ou proxectos compartido.

No terceiro bloque, "A presentación do discurso persuasivo", están presentes a "memoria" e a "actio". Malia parecer este bloque cuantitativamente menor que o anterior, precisará maiores esforzos e maior tempo de dedicación, pois a oratoria ten como fin último a presentación oral dun discurso ante un auditorio: en oratoria, nada existe ata que é presentado ao público.

Ademais, cómpre reforzarnos a presenza da oralidade nas aulas, e esta materia parece un ámbito adecuado para o facer.

Debe concedérselles especial importancia aos estándares relacionados coa xestión emocional do/da orador/a.

Na aula débese crear un clima emocional de confianza e seguridade que facilite que, progresivamente, o alumnado reforce as súas emocións positivas e controle a conduta asociada ás emocións negativas, evolucionando desde unha posible falta de confianza inicial ata a satisfacción que supón ter a oportunidade de presentar ante un auditorio as propias ideas e opinións.

Por outra banda, neste bloque inclúense contidos relacionados co emprego de soportes audiovisuais e informáticos que serven de apoio ao discurso.

Os estándares de aprendizaxe vinculados con este contido fan fincapé na necesidade de considerar estes medios como simples apoios á palabra pronunciada. A persoa e o seu discurso deben ser sempre protagonistas.

O cuarto bloque, "Oratoria, valores e educación emocional", pretende facer máis visibles os alicerces éticos en que debe basearse a oratoria e os beneficios que esta produce para o noso sistema democrático e para o desenvolvemento persoal.

O alumnado debe aprender a construír os seus discursos desde a honestidade intelectual e desde a vontade de alcanzar o entendemento entre posturas contrarias.

Tamén debe aprender a identificar as estratagemas de quen presenta deliberadamente non unha verdade, senón unha aparencia de verdade.

Por outra banda, o alumnado debe empregar a palabra e as técnicas da retórica e da oratoria para presentar proxectos, achegas, opinións ou refutacións en foros diversos nos que poida participar (xuntanzas no ámbito escolar, asociativo, etc.) ou en simulacións de foros institucionais ou profesionais (intervencións de tipo político, profesional, académico, etc.), optando por perspectivas innovadoras que transformen positivamente a realidade e defendan os dereitos fundamentais da nosa democracia.

Finalmente, a oratoria contribuirá a desenvolver habilidades persoais e sociais imprescindibles para o diálogo desde o respecto e a convivencia: a autoconfianza, a empatía e a asertividade son elementos emocionais que xeran pontes de entendemento e comprensión entre a persoa oradora e o seu auditorio, e que facilitan un crecemento persoal equilibrado e respectuoso consigo mesmo/a e coas demais persoas.

Metodoloxía do tratamento da oratoria nas aulas:

1)O traballo debe ser fundamentalmente práctico: poucos contidos de carácter conceptual e moitas actividades que permitan desenvolver as destrezas fundamentais vinculadas coa materia, nomeadamente aquelas que teñen que ver coa oralidade, sen perder nunca de vista a necesidade de establecer un clima de confianza e seguridade que favoreza a expresión do alumnado.

2)Fomentar o traballo cooperativo, pois facilita a implicación do alumnado, permite desenvolver as competencias lingüística, social e cívica a través da interacción, e propicia a creación dun clima adecuado para a autoavaliación e a coavaliación.

3)Coordinación e traballo interdisciplinar con outras materias: moitas das habilidades desta materia son comúns a outras (xestión da información, comprensión de lectura, escoita comprensiva, expresión escrita, etc.), polo que o tratamento integrado destes elementos competenciais suporá un mellor aproveitamento do tempo e redundará en beneficio da aprendizaxe do alumnado.

4) Metodoloxía de traballo por proxectos, sempre orientada á acción, á integración coherente de coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes, e á creación dun produto real (un concurso de debate, a organización de conferencias ou presentacións, etc.), parece adecuada para mobilizar todos os elementos curriculares da materia.

5) Os instrumentos de avaliación serán variados e especialmente prácticos, para poder atender as diversas destrezas e competencias que traballa a materia e mais para valorar a

evolución do alumnado. Como ferramenta, serán moi adecuadas as rúbricas ou escalas de valoración para recoller os datos froito da observación sistemática do seu traballo.

Consideracións sobre a práctica avaliadora

A práctica avaliadora nesta materia partirá:

Da consideración da avaliación como un proceso continuo, cunha orientación formativa.

Da necesidade de ter en conta o punto de partida de cada un dos alumnos e alumnas (avaliación inicial), para poder avaliar con xustiza as súas aprendizaxes posteriores.

Da importancia que teñen nesta materia as actividades prácticas para acadar as competencias básicas.

Da introdución na nosa práctica avaliadora de actividades de autoavaliación e coavaliación, para facer o alumnado consciente e partícipe do proceso.

Utilizaranse diversos instrumentos de avaliación establecendo para cada un deles a seguinte ponderación:

Instrumentos de avaliación

Instrumentos de avaliación	Ponderación
Diario de clase	20%
Traballos diversos	30%
Exposicións orais	40%
Actitude	10%

O enfoque práctico desta materia esixe unha asistencia regular ás clases, xa que o traballo diario na aula é obxecto continuo de avaliación pois non haberá proba escrita.

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
Bloque 1. O discurso persuasivo			
1. h 2. i	3. B1.1. Discursos persuasivos escritos (presentacións e debates). Tipos de discurso persuasivo. Intención comunicativa. Estrutura do texto. Procedementos retóricos. Características estilísticas.	4. B.1.1. Ler e comprender discursos persuasivos sinxelos de diferentes tipos.	5. ORB1.1.1. Identifica nos textos escritos os argumentos principais e a... 7. ORB1.1.2. Explica a intención do discurso. 9. ORB1.1.3. Identifica a estrutura do texto e a relación entre ideas. 12. ORB1.1.4. Identifica as estratexias para captar a atención e a be... equilibrando o uso de recursos emocionais e racionais. 14. ORB1.1.5. Contrasta o contido do texto co coñecemento obtido... sabe. 16. ORB1.1.6. Valora a influencia dos trazos lingüísticos e dos proc... eficacia da mensaxe.
18. h 19. i	20. B1.2. Discursos persuasivos orais en situacións formais (presentacións e debates) e informais. Tipos de discurso persuasivo. Intención comunicativa. Estrutura do texto. Procedementos retóricos. Características estilísticas. 21. B1.3. Pronuncia, voz, mirada, linguaxe corporal e presenza escénica.	22. B.1.2. escoitar e ver discursos persuasivos sinxelos de diferentes tipos.	23. ORB1.2.1. Identifica nos textos orais os argumentos principais e a... 25. ORB1.2.2. Explica a intención persuasiva do discurso e exprésaa... 27. ORB1.2.3. Identifica a estrutura do texto e a relación entre as ideas... 30. ORB1.2.4. Contrasta o contido do texto co coñecemento obtido... sabe. 32. ORB1.2.5. Identifica os recursos da linguaxe non verbal, e describ...
Bloque 2. Elaboración do discurso persuasivo			
34. h	35. B2.1. Concreción dunha mensaxe persuasiva. Trazos da mensaxe persuasiva: claridade e brevidade.	36. B2.1. Elaborar unha mensaxe breve e clara que funcione como núcleo do discurso.	37. ORB2.1.1. Condensa nunha frase breve e clara unha mensaxe per...
39. h	40. B2.2. Adaptación do discurso ao contexto. 41. B2.3. Estratexias para captar a atención e a benevolencia da audiencia. 42. B2.4. Adaptación do discurso ao modelo textual ou xénero elixido. 43. B2.5. Adaptación ao tempo e á canle de comunicación.	44. B2.2. Adaptar a creación e o deseño do discurso ás características do contexto comunicativo.	45. ORB2.2.1. Emprega nun texto estratexias comunicativas para a benevolencia da audiencia. 48. ORB2.2.2. Planifica o discurso tendo en conta as características elixido. 51. ORB2.2.3. Deseña o discurso tendo en conta o tempo e a canle dispón.
54. b 55. e 56. f 57. h 58. i	59. B2.6. Documentación e investigación. Alfabetización mediática. 60. B2.7. Tipos de fontes documentais. Criterios de selección. 61. B2.8. Estratexias de procura.	62. B2.3. Identificar e manexar fontes documentais.	63. ORB2.3.1. Identifica as fontes das que pode obter información. 65. ORB2.3.2. Selecciona as fontes documentais máis acaídas e as súas extraer contidos e ideas variadas relacionadas co tema do discurso.
67. b 68. e	72. B2.9. Xestión da información.	73. B2.4. Obter e organizar a información para afondar no coñecemento do tema do	74. ORB2.4.1. Analiza de xeito crítico a información atopada e avalía obxectivo do seu discurso.

69. f 70. h 71. i		discurso, mediante a documentación e a investigación.	78. ORB2.4.2. Organiza os datos para o seu tratamento facendo uso intelectual.
83. b 84. e 85. h	86. B2.10. Selección das ideas. Tipos de contidos: contidos lóxicos (datos, teorías, citas, etc.) e os emocionais (anécdotas, imaxes, vídeos, etc.).	87. B2.5. Seleccionar as ideas máis adecuadas e organizalas nunha estrutura ordenada e eficaz.	88. ORB2.5.1. Selecciona as ideas combinando equilibradamente emocionais, para construír unha proposta persoal e orixinal.
93. b 94. e 95. h	96. B2.11 Recursos argumentativos: premisas, teses e siloxismos.	97. B2.6. Empregar recursos propios da argumentación.	98. ORB2.6.1. Emprega con propiedade os recursos propios da argumentación.
100. b 101. e 102. h	103. B2.12. Estrutura do discurso: introdución, desenvolvemento e conclusión. Disposición das ideas.	104. B2.7. Organizar as ideas nunha estrutura ordenada e eficaz.	105. ORB2.7.1. Organiza os contidos nunha estrutura clara e eficaz, mediante a introdución, unha conclusión e un desenvolvemento coherente do discurso.
108. b 109. h	110. B2.13. Textualización do discurso. 111. B2.14. Coherencia e cohesión. 112. B2.15. Corrección lingüística. 113. B2.16. Figuras retóricas: metáfora, paralelismo, antítese, interrogación retórica, etc.	114. B2.8. Redactar o discurso con corrección lingüística, creatividade e eficacia persuasiva.	115. ORB2.8.1. Redacta o discurso con coherencia, cohesión e corrección lingüística. 118. ORB2.8.2. Emprega recursos retóricos básicos de maneira orixinal e creativa para a persuasión.
122. e 123. h	124. B2.17. Proceso de revisión. Correctores.	125. B2.9. Realizar o proceso de revisión do texto.	126. ORB2.9.1. Realiza sucesivas revisións, correccións e melloras do discurso mediante a autoavaliación e da coavaliación. 129. ORB2.9.2. Utiliza as TIC nos procesos de revisión da corrección do discurso.
Bloque 3. A presentación do discurso persuasivo			
133. b 134. g	135. B3.1. Memorización do discurso. Regras mnemotécnicas.	136. B3.1. Desenvolver estratexias mnemotécnicas do discurso a partir de secuencias pequenas ata dar co texto completo.	137. ORB3.1.1. Desenvolve estratexias propias para memorizar un texto.
141. b 142. g	143. B3.2. Interiorización do discurso.	144. B3.2. Memorizar o discurso deixando espazo para a improvisación e a espontaneidade.	145. ORB3.2.1. Presenta un texto aprendido sen perder a improvisación e a espontaneidade.
149. d 150. g	151. B3.3. Xestión emocional para falar en público (entusiasmo, confianza e seguridade).	152. B3.3. Potenciar as emocións positivas na exposición perante o público.	153. ORB3.3.1. Realiza unha exposición na que procura manifestar serenidade para gozar da oportunidade de presentar o seu discurso perante o público.
158. d 159. g	160. B3.4. Xestión das emocións negativas.	161. B3.4. Controlar a conduta asociada ás emocións negativas ante situacións comunicativas con público.	162. ORB3.4.1. Recoñece as emocións negativas (medo escénico, inseguridade, etc.) como unha manifestación natural da exposición perante o público. 164. ORB3.4.2. Desenvolve estratexias propias e saudables para controlar as emocións negativas.
167. h	168. B3.5. Dicción: pronuncia, volume, ritmo, ton, modulación, intensidade, pausas e silencios.	169. B3.5. Pronunciar con corrección, claridade e expresividade.	170. ORB3.5.1. Pronuncia con corrección e claridade un texto de creación propia. 172. ORB3.5.2. Emprega con especial coidado o ritmo de elocución natural para seguir a exposición con facilidade. 175. ORB3.5.3. Emprega as pausas, os silencios e os cambios de ton para dar significado, para potenciar o poder expresivo do seu discurso.

178. h	179. B3.6. Kinésica: comunicación corporal. Tics. 180. B3.7. Proxémica: espazo escénico. 181. B3.8. Naturalidade fronte a artificiosidade.	182. B3.6. Empregar a linguaxe corporal e a presenza escénica como códigos comunicativos para enxalzar a expresividade e eficacia do discurso.	183. ORB3.6.1. Emprega nunha exposición a mirada, a posición do corpo de maneira natural, eliminando progresivamente pequenos vicios e tics inapropiados. 186. ORB3.6.2. Ocupa o espazo con naturalidade e personalidade, evitando a sobreocupación.
188. e 189. h 190. l	191. B3.9. Soportes informáticos e audiovisuais para apoiar o discurso.	192. B3.7. Utilizar programas informáticos e audiovisuais para o deseño de presentacións co fin de potenciar o significado e a expresividade do discurso.	193. ORB3.7.1. Deseña presentacións con diapositivas sinxelas, claras e con moderación os recursos audiovisuais.
Bloque 4. Oratoria, valores e educación emocional			
198. a 199. d 200. g 201. l 202. m	203. B4.1. Oratoria para a construción da veracidade do discurso.	204. B4.1. Usar a oratoria como un instrumento ético para a construción ou aproximación colectiva á verdade.	205. ORB4.1.1. Emprega nun discurso as estratexias da retórica e da argumentación e honesta, recoñecendo as debilidades do razoamento propio e do do razoamento alleo. 209. ORB4.1.2. Identifica as estratexemas que terxiversan a información.
212. a 213. d 214. l 215. m 216. o	217. B4.2. Oratoria para a participación activa na democracia.	218. B4.2. Elaborar textos para intervir en ámbitos de participación social, reais ou simulados, con respecto polas normas de convivencia e procurando a resolución pacífica dos conflitos.	219. ORB4.2.1. Presenta proxectos, achegas, opinións ou refutacións reais ou ficticias. 222. ORB4.2.2. Elabora discursos para a defensa lexítima de dereitos e intereses.
225. d 226. g	227. B4.3. Representación das habilidades persoais e sociais no discurso. Autoconfianza, empatía e asertividade.	228. B4.3. Desenvolver as relacións interpersoais e a propia personalidade grazas ao uso cívico da palabra.	229. ORB4.3.1. Recoñece a manifestación das súas habilidades interpersoais no discurso. 231. ORB4.3.2. Presenta as súas ideas desde unha perspectiva empática e respectuosa das outras persoas. 234. ORB4.3.3. Desenvolve habilidades asertivas para expor as propias opinións e ideas afirmando os propios dereitos.

